

Юр М.В., студент, НТУ “ХП”

ТНК ТА ЇХ ВПЛИВ НА ФУНКЦІОНУВАННЯ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Сьогодні ТНК виступають головною рушійною силою прогресу людства, тому дослідження проблем їх діяльності на світовій арені є вкрай актуальним.

Метою даної роботи є окреслення сутності ТНК, їх особливостей та визначення впливу на функціонування світового господарства.

Транснаціональна корпорація — це комплекс, який використовує в своїй діяльності міжнародний підхід і передбачає формування транснаціонального виробничого, торгового і фінансового комплексу з єдиним центром прийняття рішень в країні базування та з філіалами в інших країнах [1].

На сьогоднішній день у світі налічується безліч ТНК. За даними статистики їх приблизно 78 тис. і 777 тис. зарубіжних підрозділів. За останні 30 років кількість ТНК виросла у 9 разів і кількість задіяних працівників коливається між 74-80 млн. осіб [2]. Найбільші ТНК мають у власному розпорядженні суми активів, які нерідко перевищують розмір державного бюджету деяких держав.

Найбільші ТНК у світовій економіці: Apple (США); Exxon Mobile (нафтовий бізнес, США); Microsoft (США); IBM (США); Wall-Mart Store (найбільша в світі мережа роздрібної торгівлі, США); Chevron (енергетика, США); General Electric (виробництво локомотивів, енергетичного устаткування, медичного устаткування, освітлювальної техніки, США); Google (США); BerkshireHathaway (інвестиції і страхування, США); AT&T Inc (телекомунікації, AT&Inc).

Що стосується України, то існує безліч проблем щодо розширення діяльності ТНК: нестабільність політичного та правового середовища

країни, курсу національної валюти, обмежена зовнішня орієнтація бізнесу, інформаційна відсталість країни. Вхідження західних ТНК у вітчизняну економіку буде супроводжуватися вливанням нових технологій, підвищенням якості менеджменту, зростанням продуктивності праці, якими характеризуються західноєвропейські компанії. Тому слід виділити такі напрямки подальшого розвитку діяльності ТНК в Україні: законодавчо-правове забезпечення діяльності, зокрема розширення сфери дії державного регулювання інвестиційної діяльності, використання досвіду ТНК на основі залучення до активної інвестиційної діяльності суб'єктів різноманітних форм власності та господарювання для розширення національного товаровиробництва і ринкової інфраструктури, створення потужних національних структур, які б мали можливість конкурувати з ТНК, адекватність організації обліку та звітності ТНК та українських підприємств, системна інтеграція України до міжнародних економічних і політичних відносин [3, 4].

Аналізуючи вищесказане, можна зробити висновки щодо значного впливу ТНК на світ. Цей вплив проявляється у науково-технічній, інноваційній, економічній, політичній та соціальній сферах. ТНК неоднозначно та неоднаково впливають на країни базування й приймаючі країни [5, 6]. І все це дає змогу ТНК маніпулювати (лобіювати власні інтереси за рахунок державних посадовців) не лише звичайними людьми, а й цілими державами. З іншого боку, ТНК володіють значними активами, які дозволяють в разі пришвидшувати науково-технічний прогрес суспільства, задіювати мільйони безробітних на новостворених робочих місцях. Однак незважаючи на чималі переваги, сьогодні ТНК перетворюються на справжні монополії, конкурувати з якими майже неможливо. Всі ТНК проводять широку та жорстку зовнішньоекономічну політику експансіонізму. Звідси виникають різного роду переваги та втрати країн приймаючих та експортуючих капітал. Для країн експортерів капіталу іноземні інвестиції більш вигідні, аніж аналогічні внутрішні. При

цьому виникає ряд проблем, пов'язаних з заборонами та особливими умовами інвестування певних галузей. Також для приймаючих країн характерним є маніпуляція ТНК цінами з метою ухилення від сплати податків. У той же час приймаюча країна має широкі можливості для отримання та впровадження додаткових ресурсів (капіталу, технологій, кваліфікованих кадрів). Відбувається значними темпами прискорення економічного росту і розвитку, отримання додаткового доходу у державний бюджет за рахунок сплати ТНК податків.

Підсумовуючи, можна стверджувати про значний внесок ТНК у розвиток світової економіки, однак здійснюючи свій вплив на світову арену ТНК мають надто широкі повноваження і можливості. Необхідною складовою боротьби з негативними сторонами діяльності ТНК є встановлення чітких меж, більш жорсткого регулювання і контролю їх діяльності (шляхом внесення відповідних проектів до чинного законодавства країн), утворення і стимулювання конкуренції між найбільшими ТНК і недопущення у подальшому їх змови.

Список використаних джерел:

- 1.) Шагурин С. В. Экономика транснационального предприятия : учеб. пособ. / С. В. Шагурин, П. Д. Шимко. – Санкт-Петербург : СПбГПУ, 2008. – 335 с.
- 2.) Карпенко В. Г. Фінансові механізми транснаціональних корпорацій у системі сучасної світової економіки / В. Г. Карпенко // Наукові праці НДФІ. – 2009. – №1(46). – С.42 –105.
- 3.) Болгарова Н. К. Транснаціональні корпорації в аспекті розвитку глобалізаційних процесів [Електронний ресурс] / Н. К. Болгарова, Т. М. Паневник // Ефективна економіка. – 2011. – № 1. – С.33 – 38. – Режим доступу до журн.: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=445>.
- 4.) Сорока І. Б. Транснаціональні корпорації та їхня роль у процесі активізації у процесі міжнародної інтеграції / І. Б. Сорока // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 9(99). – С.35 – 41.
- 5.) Максименко Я. А. Глобализация как общемировой процесс и место в нем Украины / Я. А. Максименко, Н. О. Сорокина // Вісник Національного технічного університету «ХПІ». – Харків: НТУ «ХПІ», 2012. – № 25 (931). – С. 98 – 106.
- 6.) Максименко Я. А. ТНК и перспективы их развития в Украине / Я. А. Максименко // Вестник Национального технического университета «ХПИ». Технический прогресс и эффективность производства. – Харьков : НТУ «ХПИ», 2006. – № 2 (1). – С. 129 – 133.